

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ІНТЕГРАЦІЇ БЕЗПЕКИ ТА ЯКОСТІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

© 2016 ШИШКОВА Н. Л.

УДК 657.47

Шишкова Н. Л. Організаційні аспекти інтеграції безпеки та якості облікової інформації підприємства

Ефективна система управління та відображення діяльності суб'єкта господарювання в бухгалтерському обліку може підлягати ненавмисним або навмисним, відкрито антагоністичним впливам з боку як внутрішніх користувачів облікової інформації (керівництва та працівників), так і зовнішніх (конкурентів, контрагентів, контролюючих органів та ін.). Тому бажано формалізувати організаційні аспекти інтеграції заходів щодо впровадження принципів безпеки та якості (достовірності, релевантності, оперативності) облікової інформації в загальний механізм управління суб'єктом господарювання взагалі та його інформаційною безпекою зокрема. У статті розглядаються джерела загроз безпеці облікової інформації та потенційні протидії заходам по розбудові безпечної та достовірної обліково-аналітичної основи прийняття ефективних управлінських рішень. Запропоновано організаційний алгоритм управління інформаційною безпекою та якістю облікової інформації.

Ключові слова: інформаційна безпека, організаційний алгоритм, облікова інформація, користувачі, управління.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Шишкова Наталія Леонідівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, Національний гірничий університет (пр. Дмитра Яворницького, 19, Дніпро, 49027, Україна)

E-mail: Nlshishkova@gmail.com

УДК 657.47

Шишкова Н. Л. Организационные аспекты интеграции безопасности и качества учетной информации предприятия

Эффективная система управления и отражения деятельности субъекта хозяйствования в бухгалтерском учете может подлежать непреднамеренным или преднамеренным, открыто антагонистическим воздействиям со стороны как внутренних пользователей учетной информации (руководства и работников), так и внешних (конкурентов, контрагентов, контролирующих органов и др.). Поэтому целесообразно формализовать организационные аспекты интеграции мероприятий по внедрению принципов безопасности и качества (достоверности, релевантности, оперативности) учетной информации в общий механизм управления субъектом хозяйствования в целом и его информационной безопасностью в частности. В статье рассматриваются источники угроз безопасности учетной информации и возможные противодействия мероприятиям по развитию безопасной и достоверной учетно-аналитической основы принятия эффективных управленческих решений. Предложен организационный алгоритм управления информационной безопасностью и качеством учетной информации.

Ключевые слова: информационная безопасность, организационный алгоритм, учетная информация, пользователи, управление.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 12.

Шишкова Наталья Леонидовна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры учета и аудита, Национальный горный университет (пр. Дмитрия Яворницкого, 19, Днепр, 49027, Украина)

E-mail: Nlshishkova@gmail.com

UDC 657.47

Shyshkova N. L. The Organizational Aspects of the Security Integration and Quality of the Accounting Information of Enterprise

An efficient management system and reflecting the activities of economic entity in the accounting can be subject to unintentional or intentional, openly antagonistic influences from the part of by both the internal users of accounting information (managers and employees) and the external (competitors, counteractants, regulatory bodies, etc.). It is therefore advisable to formalize the organizational aspects of integration of activities as to implementation of the principles of security and quality (accuracy, relevancy, expediency) of the accounting information into the common mechanism for the management of economic entity in general and its information security in particular. The article considers the sources of threats to security the accounting information and possible countering the activities on the development of the safe and reliable accounting-analytical framework for effective managerial decisions. An organizational algorithm for management of the information security and quality of the accounting information has been proposed.

Keywords: information security, organizational algorithm, accounting information, users, management.

Fig.: 1. **Tbl.:** 1. **Bibl.:** 12.

Shyshkova Nataliia L. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, National Mining University (19 D. Yavornytskyi Ave., Dnipro, 49027, Ukraine)

E-mail: Nlshishkova@gmail.com

Моніторинг інформаційно-комунікаційних процесів у вітчизняних суб'єктів господарювання, зокрема в обліковій, контрольно-управлінській сфері, дозволяє говорити про неадаптованість облікової інформації до сучасних викликів її безпеці, до вимог підвищення її якості для прийняття оптимальних і збалансованих управлінських рішень. Так, використання облікової, а особливо звітної, інформації пов'язано з низкою проблем, зумовлених як низьким рівнем компетенції облікового персоналу у сфері комп'ютерних комунікацій, пов'язаних з цим невиправдано великих втрат часу на впорядкування документообігу, так і відсутністю мотиваційних та організаційно-технічних механізмів спонукання до покращення якості та дотримання умов безпеки облікової інформації.

Прогалини у формуванні та використанні достовірної та якісної облікової інформації можуть нанести більшу шкоду, ніж прямі втрати матеріальних і фінансових ресурсів. Тому постає проблема постійного моніторингу й ефективного реагування на об'єктивні обставини, що перешкоджають якості та безпеці облікової інформації як джерелу майбутніх управлінських рішень. Ще більшою мірою це реагування необхідно при відкрито антагоністичних інтересах та діях внутрішніх і зовнішніх користувачів облікової інформації. Тому визначення організаційних аспектів механізму інтеграції безпеки та якості облікової інформації стає основою загальної ефективної інформаційної безпеки суб'єкта господарювання.

Питанням ефективної організації бухгалтерського обліку приділяли увагу у своїх публікаціях В. В. Євдоки-

мов, А. П. Дикий [1], Івахненко С. В. [2; 3], Пашкевич М. С., Макурін А. А. окреслили новітні механізми та обліково-аналітичне забезпечення формування якісної інформації для прийняття управлінських рішень [4; 5]. Питанням інформаційної безпеки в системі обліку та управління присвячено низку публікацій. Зокрема, Д. В. Апенко, Г. Ю. Коблянська [6], Сорока А. С. [7], Ясенев В. Н. [8] окреслюють проблеми інформаційної безпеки суб'єктів господарювання.

Метою статті є узагальнення підходів до формування заходів, спрямованих на забезпечення надійності, захисту, достовірності та безпеки облікової інформації.

Організаційні аспекти реалізації будь-якого механізму забезпечують потрібну структуру й методи управління процесами. Взаємозв'язок стратегії, структури й управління безпековими аспектами облікової інформації стають основою для формування середовища загальної фінансової безпеки підприємства та підвищення якості інформації, на якій базуються оптимальні управлінські рішення, організаційно та інституційно стандартизуються процеси [9]. При цьому напрями та проблеми вдосконалення облікових функцій суб'єкта господарювання дуже різняться. Від особливостей обліку венчурного бізнесу [10] та процесів сек'юритизації [11] до проблем ефективного управління запасами підприємства на основі аналітичного опрацювання оперативної облікової інформації [12].

Будь-яке дослідження об'єктів і процесів пов'язане з рішенням задачі управління цими об'єктами. Тому попередньо повинні бути визначені етапи інтеграції безпеки та якості облікової інформації до загального механізму управління суб'єктом господарювання з ураху-

ванням можливої реакції внутрішнього та оточуючого середовища:

- ✦ визначення існуючих цілей і заходів для інтеграції безпеки та якості облікової інформації, що найбільш ймовірні для їх досягнення;
- ✦ групування заходів з інтеграції безпеки та якості облікової інформації підприємства з урахуванням механізму та послідовності їх реалізації (організаційний алгоритм);
- ✦ визначення потенційної реакції учасників внутрішнього та оточуючого середовища на заходи з інтеграції безпеки та якості облікової інформації;
- ✦ адаптація дій до потенційної реакції учасників оточуючого середовища.

Для виявлення сталих закономірностей поведінки керівництва та окремих працівників суб'єктів господарювання при формуванні, зберіганні та використанні облікової інформації можливе застосування моделювання за допомогою теорії ігор, що дозволяє відтворити вірогідні ситуації, дії та протидії учасників.

Для виявлення антагоністичного характеру дій окремих сторін при формуванні та використанні облікової інформації розглянемо заходи, які може здійснити підприємство в рамках процедур обліку і контролю, зберігання та використання облікової інформації. У табл. 1 згруповано головні можливі дії підприємства, що втілює заходи в рамках підвищення якості та безпеки облікової інформації, а також виділено ті з них, що, можливо, викликають протидію з боку інших учасників – керівників, працівників (у першу чергу облікових), зовнішнього середовища – конкурентів, контролюючих органів, потенційних інвесторів або кредиторів та ін.

Таблиця 1

Формування коаліцій учасників при формуванні та використанні облікової інформації

№ з/п	Заходи	Можливе існування антагоністичного складника в діях учасників		
		Керівники	Працівники	Зовнішнє середовище
1	2	3	4	5
1. Заходи, спрямовані на формування надійної облікової інформації				
1.1.	Ведення бухгалтерського обліку з першого дня заснування суб'єкта господарювання і до його ліквідації з метою отримання своєчасних і достовірних даних про його діяльність	+	+	+
1.2.	Безперервність обробки облікової інформації	+	+	+
1.3.	Циклічність обробки облікової інформації, пов'язана з існуванням встановлених звітних дат	+	+	+
1.4.	Комп'ютеризація обробки облікової інформації	+	+	+
1.5.	Надійне зберігання поточної та попередньої облікової інформації	+	+	+
1.6.	Аутентифікація джерел облікової інформації	+	+	+
1.7.	Засоби коригування виникаючих помилок в обліковій інформації	+	+	+
2. Заходи, що ініціюють захист облікової інформації				
2.1.	Запобігання відмовам і збоям технічних засобів, програмного забезпечення	+	+	+

1	2	3	4	5
2.2.	Запобігання навмисного пошкодження облікової інформації за допомогою спеціально спровокованих порушень працездатності технічних засобів або програмного забезпечення	+	+	+
2.3.	Захист від несанкціонованого доступу до облікової інформації (технічний аспект)	+	+	+
2.4.	Захист від несанкціонованого доступу до облікової інформації (організаційний аспект)	+	+	+
2.5.	Шляхи та засоби відновлення пошкодженої інформації	+	+	+
3. Заходи, спрямовані на внутрішню перевірку надійності та достовірності облікової інформації				
3.1.	Формування контрольної інформації про відхилення в обліковій інформації	+	+	
3.2.	Порівняльний аналіз фактичних результатів із запланованими показниками за центрами відповідальності	+	+	
3.3.	Постійна оцінка оперативності, дієвості та ефективності ухвалених рішень, які здійснено та обліковано	+	+	
3.4.	Моніторинг співвідношення поставлених цілей, досягнутих результатів і витрат на досягнення цих цілей	+	+	
3.5.	Оцінка цінності та корисності облікової інформації	+	+	
3.6.	Визначення переліку, масштабу облікової інформації, яка необхідна кожному рангу працівників	+	+	
3.7.	Підвищення ефективності внутрішнього контролю	+	+	
3.8.	Підвищення незалежності облікової інформації від впливу сторонніх осіб	+	+	
4. Заходи, пов'язані з підвищенням безпеки облікової інформації				
4.1.	Виявлення джерел витоку та втрати інформації, окреслення кола можливих форс-мажорних загроз	+	+	
4.2.	Інвентаризація інформаційних, програмних та фізичних ресурсів, які забезпечують якість облікової інформації	+	+	
4.3.	Виявлення груп потенційних навмисних (шахрайство) і ненавмисних помилок в обліку	+	+	
4.4.	Керування обліковою інформацією виходячи з принципів її ефективного захисту і зберігання	+	+	
4.5.	Контроль окремих випадків витоку чи втрати інформації; навмисного чи ненавмисного перекручення інформації; форс-мажорні обставин, що впливають на стан облікової інформації	+	+	
4.6.	Визначення переліку превентивних дій попередження, профілактики, протидії безпековим загрозам щодо облікової інформації	+	+	
4.7.	Регламентация й адміністрування системи безпеки облікової інформації	+	+	

Джерело: авторська розробка.

Як бачимо, наявність антагоністичної складової впливу на перші дві групи заходів (заходи, спрямовані на формування надійної облікової інформації та ті, що ініціюють захист облікової інформації), є тотальним. Для двох інших груп (заходи, спрямовані на внутрішню перевірку надійності та достовірності облікової інформації та ті, що пов'язані з підвищенням безпеки облікової інформації) антагоністичний вплив зовнішнього середовища обмежений.

Це підтверджує необхідність створення дієвого, чітко регламентованого механізму виявлення, діагностики, нівелювання та протидії інформаційним загрозам.

Управління інформаційною безпекою має проводитися на дуже високому рівні професіоналізму з урахуванням таких моментів:

- ✦ визначення системи цілей;
- ✦ розробка системи вимог до тих робітників, які будуть задіяні;

- ✦ визначення пріоритетів і моделей поведінки робітників у нових умовах;
- ✦ отримання своєчасної та релевантної інформації для прийняття рішень.

При дослідженні організаційного аспекту інтеграції безпеки та якості облікової інформації слід надати увагу особливостям організаційної структури об'єктів, існуючим рівням компетенції фахівців, можливостям її підвищення для сприяння забезпеченню ефективного управління підприємства. Тому відповідність стратегії безпеки та якості облікової інформації глобальній стратегії фінансової безпеки суб'єкта господарювання – важливий аспект ефективного управління.

Стратегію управління фінансовою безпекою суб'єкта господарювання та місце в ній персоналу можна представити таким чином:

$S = \langle Tm, Rn, Pk \rangle$, де Tm – стратегія управління безпекою та якістю облікової інформації; Rn – стратегія використання інформаційних ресурсів; Pk – стратегія управління кваліфікованою працею персоналу.

Кожен захід слід розглядати в аспекті його відповідності якісному рівню підготовленості персоналу. Тому керуючий вплив на розвиток підприємства можна представити у вигляді компонент:

$R = \langle Rm, Rn \rangle$, де Rm – змістовний інформаційно-технологічний аспект управління; Rn – управлінське рішення, що спрямоване на узгодження характеристик персоналу з вимогами інформаційно-технологічного розвитку Rm .

Аспект управління персоналом в рамках інтеграції безпеки та якості облікової інформації відображається в таких положеннях: приведення у відповідність професійно-якісного рівня управлінського та облікового персоналу процесам інтеграції безпеки та якості облікової інформації підприємства; управління продуктивністю праці управлінського та облікового персоналу; інтеграція безпеки та якості облікової інформації як інтенсивна реалізація нових підходів до управління.

Організаційний алгоритм управління інформаційною безпекою та якістю облікової інформації представимо у вигляді схеми з елементами методу сітьового планування (рис. 1). Загальна спрямованість заходів – від виявлення загроз безпеці та якості облікової інформації та компенсації недоліків моделі компетенції обліку і внутрішнього контролю суб'єкта господарювання до подолання загроз безпеці та якості облікової інформації, структурування проблеми інформаційної безпеки підприємства, утримання в полі уваги керівника всього спектра поглядів, положень, задач, рішень, що пов'язані з обліковою інформацією. Якщо на першому етапі заходи мають моніторинговий та діагностичний характер (отримати систематизовану інформацію, виявити потребу, усвідомити інформацію в комплексі, провести інвентаризацію інформаційної безпеки), то на останньому етапі вони мають вигляд положень та інструкцій для персоналу (критерії та показники ефективності, стимули для реалізації заходів, контроль термінів виконання).

Робота керівництва в рамках реалізації заходів з формування надійної облікової інформації та її захисту,

повинна зосередитися на тому, щоб примусити працівників управлінської та облікової сфер привести свої цілі, ділові якості та професійні навички у відповідність до вимог інтеграції безпеки та якості облікової інформації.

Оцінка діяльності персоналу може бути проведена по таких групах факторів r_{ij} ($R = \{r_{ij}\}$):

- r_{1j} – структурні (розмір групи, що залучена до розробки і впровадження плану інтеграції, її комунікації);
- r_{2j} – мотиваційні (мотивація членів групи);
- r_{3j} – змінні (характер задачі, ступінь складності та умови рішення задачі);
- r_{4j} – незалежні (взаємозв'язок з іншими групами);
- r_{5j} – особисті (якісні професійні характеристики робітників).

Динаміка позитивного зростання якісного рівню факторів r_{ij} має наслідком максимізацію загального рівня компетенції управлінського та облікового корпусу підприємства.

Таким чином, організаційний алгоритм управління інформаційною безпекою та якістю облікової інформації стає основою для дієвого механізму моніторингу та протидії втратам, вишкам, перекрученням облікової інформації, які можуть спричинити суттєві перешкоди не тільки для ефективного управління, але й взагалі, для успішного існування суб'єкта господарювання.

Подальші дослідження можуть деталізувати та формалізувати окремі складові інтеграції безпеки та якості облікової інформації в загальну систему фінансової безпеки суб'єкта господарювання.

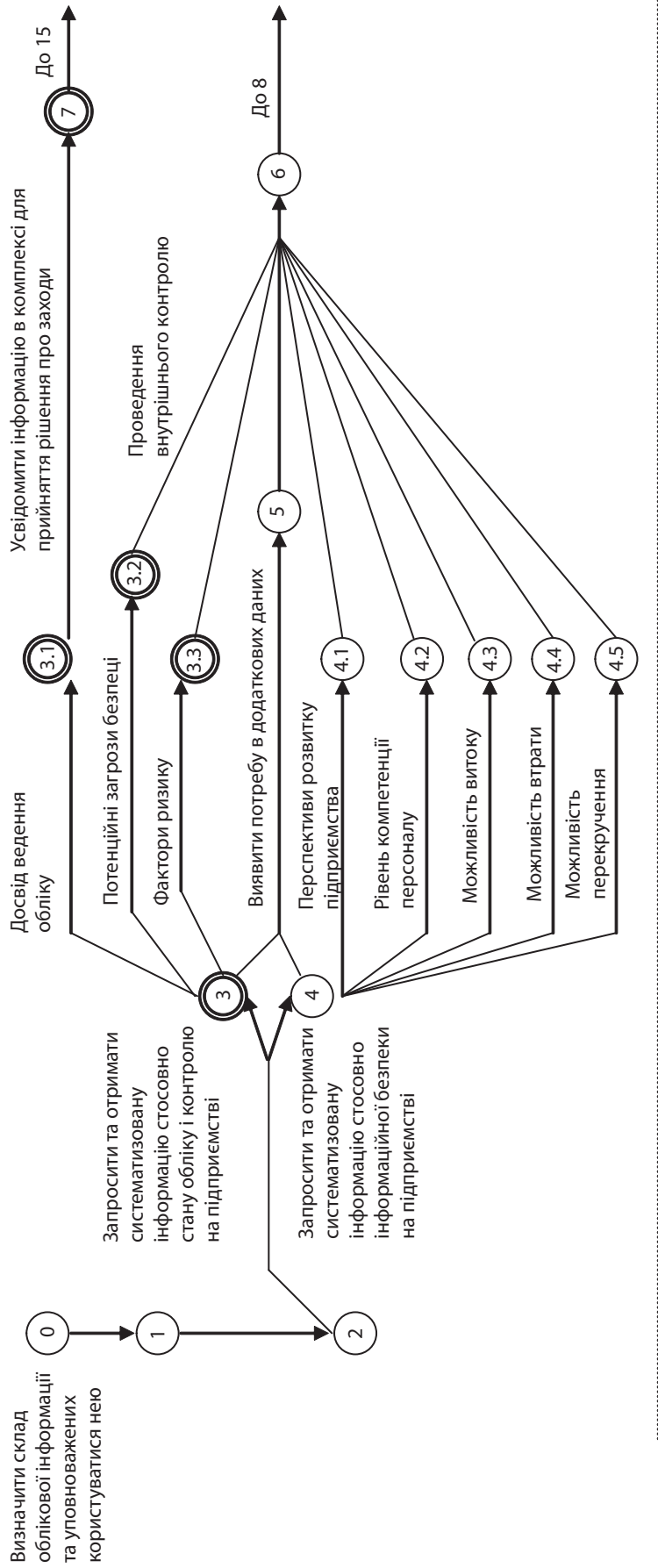
ВИСНОВКИ

Узагальнення підходів до формування заходів, спрямованих на забезпечення надійності, захисту, достовірності та безпеки облікової інформації, дозволило не тільки окреслити згадані заходи, але й виявити джерела загроз, антагоністично налаштованих користувачів з внутрішнього та зовнішнього середовища суб'єкта господарювання, дії яких можуть призвести до витоку, втрати, навмисного або ненавмисного перекручення облікової інформації.

Організаційний алгоритм управління інформаційною безпекою та якістю облікової інформації з поетапним розподілом конкретних дій – від виявлення загроз і компенсації недоліків моделі компетенції обліку і внутрішнього контролю до їх подолання і структурування проблеми інформаційної безпеки підприємства – стає формалізованою моделлю інтеграції безпеки та якості облікової інформації в загальну систему управління підприємством з урахуванням аспектів фінансової та інформаційної безпеки. ■

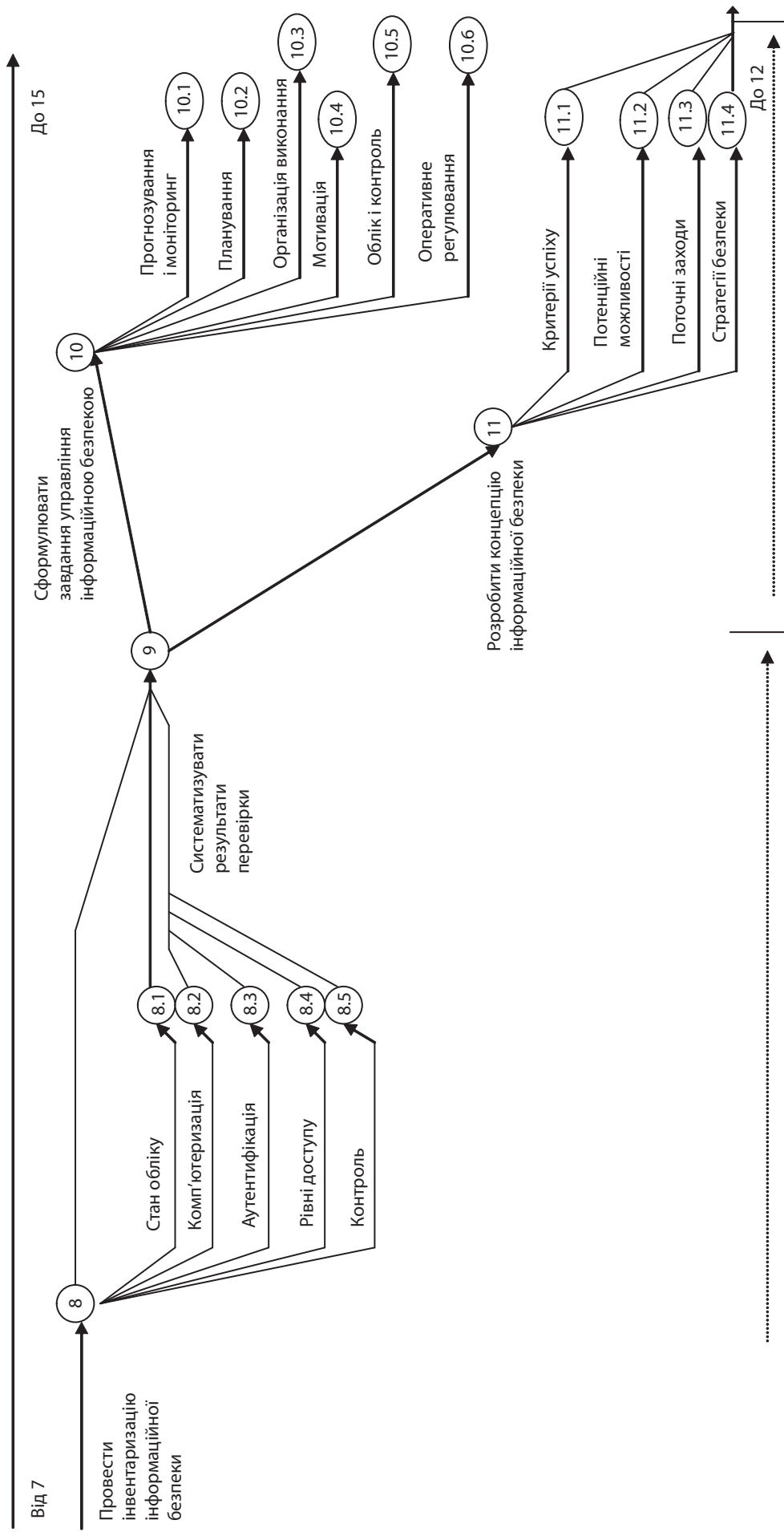
ЛІТЕРАТУРА

1. Євдокимов В. В., Дикий А. П. Особливості організації бухгалтерського обліку при забезпеченні економічної безпеки підприємства. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України». 2009. Т. 24. С. 244–255.

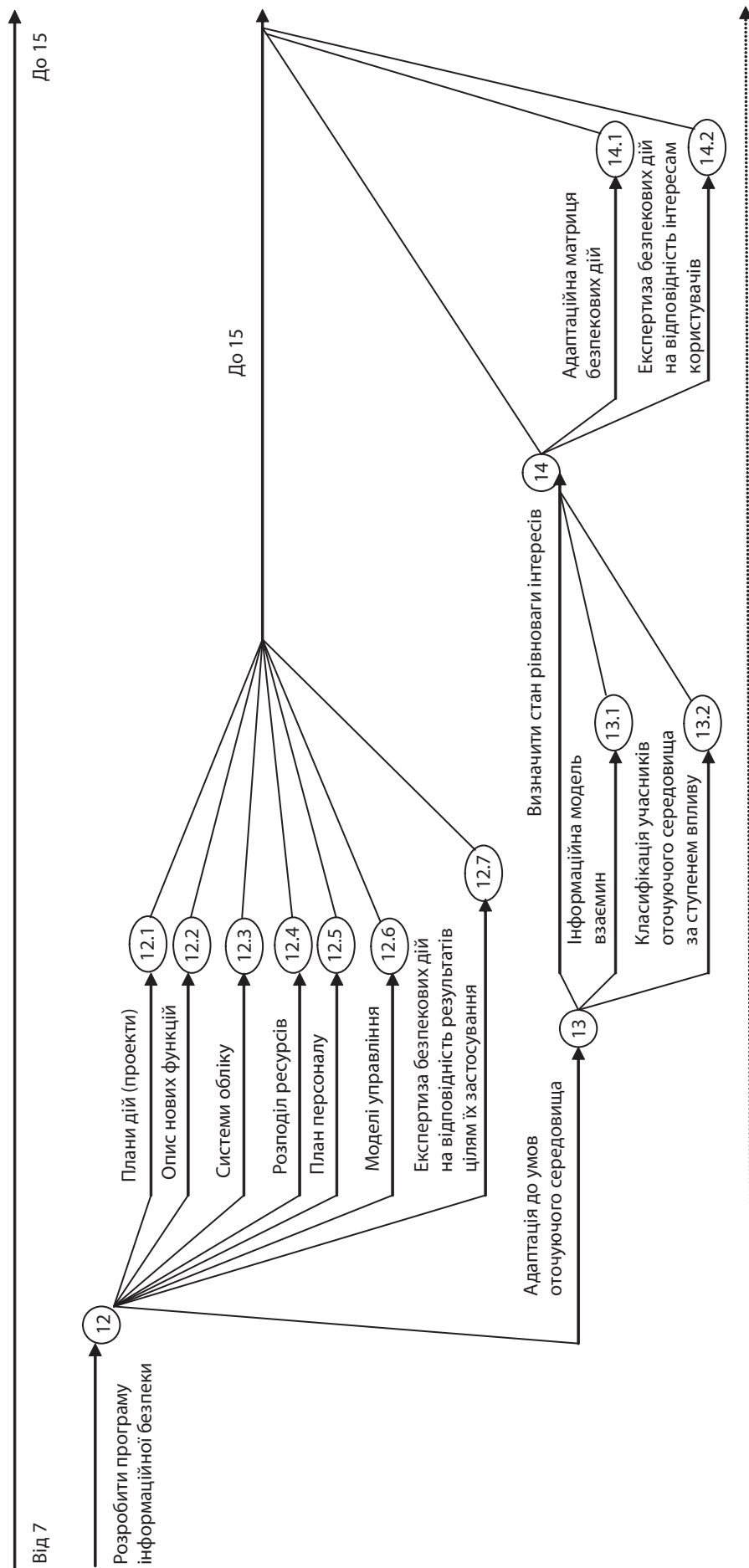
Виявлення загроз безпеці та якості облікової інформації, компенсація недоліків моделі компетенції обліку і внутрішнього контролю

Рис. 1. Організаційний алгоритм управління інформаційною безпекою та якістю облікової інформації (початок)

Виявлення загроз безпеці та якості облікової інформації, компенсація недоліків моделі компетенції обліку і внутрішнього контролю

Рис. 1. Організаційний алгоритм управління інформаційною безпекою та якістю облікової інформації (продовження)

Подолання загроз безпеці та якості облікової інформації, структурування проблеми інформаційної безпеки підприємства, утримання в полі уваги керівника всього спектра поглядів, положень, задач, рішень, що пов'язані з обліковою інформацією

Рис. 1. Організаційний алгоритм управління інформаційною безпекою та якістю облікової інформації (продовження)

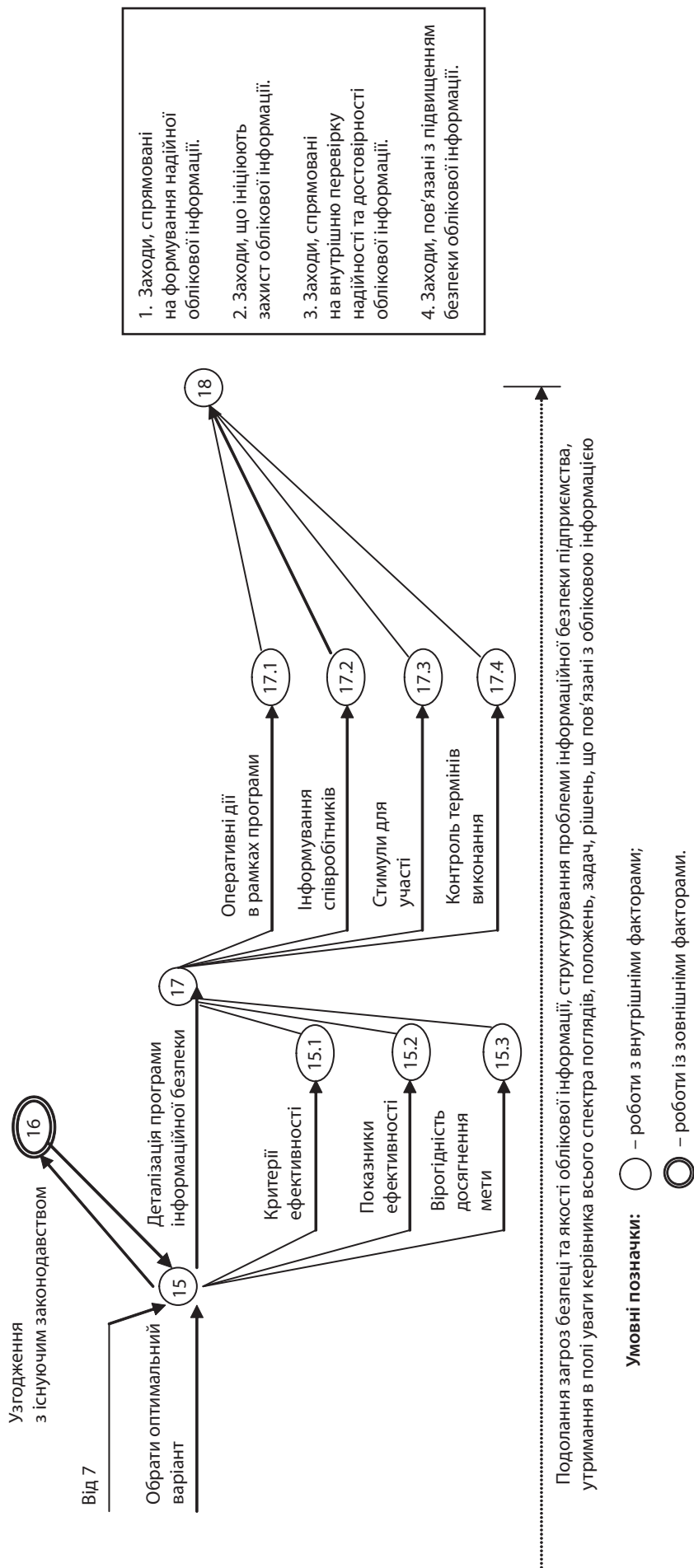

Рис. 1. Організаційний алгоритм управління інформаційною безпекою та якістю облікової інформації (закінчення)

Джерело: авторська розробка.

2. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: навч. посіб. 4-те вид., виправ. і допов. Київ: Знання, 2008. 343 с.

3. Івахненко С. В. Інформаційні технології в аудиті та внутрішньогосподарському контролі: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.09. Київ, 2011. 33 с.

4. Пашкевич М. С., Макурін А. А. Обґрунтування типів основних засобів для обліково-аналітичного забезпечення їх передачі між підприємствами інтегрованого вуглевидобувного об'єднання. *Бізнес Інформ*. 2015. № 10. С. 304–309.

5. Пашкевич М. С. Новітні механізми регулювання регіонального розвитку в Україні. *Економіка і регіон*. 2012. № 3. С. 10–15.

6. Апенко Д. В., Коблянська Г. Ю. Облік і моделювання касових і банківських операцій в комп'ютерному середовищі. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 4. С. 120–125.

7. Сорока Л. С. Захист облікової інформації в системі економічної безпеки підприємств. *Економічні науки*. Сер.: Облік і фінанси. 2012. Вип. 9 (3). С. 315–321.

8. Ясєнев В. Н. Информационная безопасность в экономических системах: учеб.-метод. пособ. Н. Новгород: Изд-во ННДУ, 2006. 248 с.

9. Шишков С. Є., Шишкова Н. Л. Ринкові механізми стабілізації валютного курсу гривні: облікові та інституціональні аспекти. *Економічний часопис-XXI*. 2014. № 5/6. С. 60–63. URL: <http://soskin.info/ea/2014/5-6/201420.html>

10. Legenchuk S., Usatenko O. Directions and problems of accounting and analytical support for venture activity. *Економічний часопис-XXI*. 2014. № 11/12. С. 131–134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2014_11-12_34. URL: <http://soskin.info/en/ea/2016/156-1-2/Economic-Annals-contents-V156-0026>

11. Іваненко В. А., Дрига О. П. Изменение финансово-имущественного состояния компании в процессе секьюритизации ее активов: аналитический аспект. *Государственное управление*. Электронный вестник. 2015. № 52. С. 224–243. URL: http://e-journal.spa.msu.ru/vestnik/item/52_2015ivanenko_driga.htm

12. Shishkova N. L., Domaieva O. U. Current approaches to company's inventory management. *Economics bulletin of the NMU*. 2014. No. 2. P. 86–93. URL: <https://www.hse.ru/pubs/share/direct/document/160318861>

REFERENCES

Apenko, D. V., and Koblianska, H. Yu. "Oblik i modeliuvannya kasovykh i bankivskykh operatsii v kompiuternomu seredovyshchi" [Accounting and modeling cash and Bank operations in the computer environment]. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 4 (2012): 120-125.

Ivakhnenkov, S. V. *Informatsiini tekhnolohii v orhanizatsii bukhhalterskoho obliku ta audytu* [Information technologies in accounting and auditing]. Kyiv: Znannia, 2008.

Ivakhnenkov, S. V. "Informatsiini tekhnolohii v audyti ta vnutrishnyohospodarskomu kontroli" [Information technology audit and internal business control]. *Avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.00.09*, 2011.

Ivanenko, V. A., and Driga, O. P. "Izmeneniye finansovo-imushchestvennogo sostoyaniya kompanii v protsesse sekyuritizatsii ee aktivov: analiticheskiy aspekt" [Change of financial-property status of the company in the process of securitization of assets: the analytical aspect]. *Gosudarstvennoye upravleniye*. *Elektronny vestnik*. http://e-journal.spa.msu.ru/vestnik/item/52_2015ivanenko_driga.htm

Legenchuk, S., and Usatenko, O. "Directions and problems of accounting and analytical support for venture activity". *Ekonomicnyi chasopys-XXI*. <http://soskin.info/en/ea/2016/156-1-2/Economic-Annals-contents-V156-0026>

Pashkevych, M. S. "Novitni mekhanizmy rehuliuвання regionalnoho rozvytku v Ukraini" [Novel mechanisms of regulation of regional development in Ukraine]. *Ekonomika i rehion*, no. 3 (2012): 10-15.

Pashkevych, M. S., and Makurin, A. A. "Obgruntuvannya typiv osnovnykh zasobiv dlia oblikovo-analitychnoho zabezpechennia yikh peredachi mizh pidpriemstvamy intehrovanoho vuhlevydobuvnoho obiednannya" [Justification types of assets for accounting and analytical support transfer between companies integrated coal mining enterprises]. *Biznes Inform*, no. 10 (2015): 304-309.

Shyshkov, S. Ye., and Shyshkova, N. L. "Rynkovi mekhanizmy stabilizatsii valiutnoho kursu hryvni: oblikovi ta instyutsionalni aspekty" [Market mechanisms stabilize the exchange rate of hryvnia accounts and institutional aspects]. *Ekonomicnyi chasopys-XXI*. <http://soskin.info/ea/2014/5-6/201420.html>

Soroka, L. S. "Zakhyst oblikovoi informatsii v systemi ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv" [Protection of account information in the system of economic security of enterprises]. *Ekonomiczni nauky*. Seriya: Oblik i finansy, no. 9(3) (2012): 315-321.

Shishkova, N. L., and Domaieva, O. U. "Current approaches to company's inventory management". *Economics bulletin of the NMU*. <https://www.hse.ru/pubs/share/direct/document/160318861>

Yasenev, V. N. *Informatsionnaya bezopasnost v ekonomicheskikh sistemakh* [Information security in economic systems]. N. Novgorod: Izd-vo NNDU, 2006.

Yevdokymov, V. V., and Dykyi, A. P. "Osoblyvosti orhanizatsii bukhhalterskoho obliku pry zabezpechenni ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva" [Peculiarities of organization of accounting in the economic security of the enterprise]. *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy*. Vol. 24 (2009): 244-255.